

**MUAMMOLI KREDITLAR BILAN ISHLASH
SAMARADORLIGINI OSHIRISH O'ZSANOATQURILISHBANK ATB
MISOLIDA**

*70411302-Biznesni boshqarish (Master Administration MBA) Banking
mutaxassisligi magistranti*

Mirzaev Jamshid

E-mail: jamshidmirzaev431@gmail.com

ANNOTATSIYA: *Ushbu tezisdagi "O'zsanoatqurilishbank" ATB misolida muammoli kreditlar bilan ishlash samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan. Unda muammoli kreditlarning vujudga kelish sabablari, ularni boshqarish va kamaytirish bo'yicha olib borilayotgan amaliy ishlar tahlil qilingan. Bank faoliyatida muammoli kreditlarning yuqori darajasi moliyaviy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatishi sababli, ularning oldini olish, tahlil qilish va samarali strategiyalarni ishlab chiqish dolzarb masala hisoblanadi. Tadqiqotda O'zsanoatqurilishbank ATBning so'nggi yillardagi statistik ma'lumotlari asosida amaliy tahlillar berilib, muammoli kreditlar darajasini kamaytirish yo'llari ko'rsatib berilgan.*

Kalit so'zlar: *muammoli kreditlar, bank risklari, kredit portfelisi, moliyaviy barqarorlik, O'zsanoatqurilishbank, samaradorlik, kredit siyosati.*

KIRISH

Bugungi kunda tijorat banklarining asosiy faoliyat yo'nalishlaridan biri bu – kreditlash tizimidir. Biroq, so'nggi yillarda iqtisodiy beqarorlik, to'lovga layoqatsiz mijozlar sonining ortishi va boshqa omillar sababli banklar kredit portfelida muammoli kreditlar ulushi ortmoqda. Bu esa nafaqat banklar faoliyatiga, balki mamlakat moliyaviy tizimining umumiy barqarorligiga ham salbiy ta'sir

ko'rsatmoqda. Ayniqsa, yirik tijorat banklarida ushbu holat dolzarb muammoga aylangan.¹

Ushbu tezisda muammoli kreditlar bilan ishlashda samaradorlikni oshirishga doir chora-tadbirlar, mavjud muammolar va ularning yechimlari ko'rib chiqiladi. O'zbekiston Respublikasining yirik banklaridan biri – O'zsanoatqurilishbank ATB faoliyati misolida muammoli kreditlar bilan ishlashdagi real holat, mavjud yondashuvlar va ularning natijalari tahlil qilinadi.

Tadqiqotning maqsadi – banklarda muammoli kreditlarni samarali boshqarish tizimini ishlab chiqish va amaliy takliflar berishdir. Tadqiqot obyekti sifatida O'zsanoatqurilishbank ATB tanlandi.

ASOSIY QISM

Muammoli kreditlar bilan bog'liq muammolar ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tadqiqotlarida o'rganilgan. Jumladan, A. G'ulomov, I. Mullajonov, M. Teshaboyev, hamda V. Mishkin singari olimlar kredit risklari, muammoli kreditlar, ularning sabablari va boshqarish strategiyalariga e'tibor qaratgan. Ularning ilmiy ishlari tahlil qilinar ekan, ushbu muammo har doim bank faoliyatining asosiy tahdidlaridan biri bo'lib kelgani ko'rinadi.²

Mazkur tadqiqotda tahliliy, statistik va taqqoslash metodlaridan foydalanildi. Tezis yozishda O'zsanoatqurilishbank ATBning yillik hisobotlari, Markaziy bank ma'lumotlari hamda ochiq statistik manbalar asos qilib olindi. Shuningdek, SWOT tahlil usulidan foydalanilib, muammoli kreditlar bilan ishlashdagi kuchli va zaif tomonlar aniqlangan.

O'zsanoatqurilishbank ATB tomonidan taqdim etilgan so'nggi uch yillik statistik ma'lumotlar asosida kredit portfelidagi muammoli kreditlar ulushi tahlil qilindi:

1-jadval.

¹ G'ulomov A. – Bank ishi asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020. – 212 b.

² Teshaboyev M. – Kreditlash tizimi va uning rivojlanish yo'llari. – Toshkent: Ilm Ziya, 2021. – 187 b.

O'zsanoatqurilishbank ATBda kredit portfeli va muammoli kreditlar ulushi
(2022–2024 yillar)³

Yil	Jami kreditlar (mlrd so'm)	Muammoli kreditlar (mlrd so'm)	Ulushi (%)
2022	24 500	2 300	9.4%
2023	26 800	2 100	7.8%
2024	29 000	1 750	6.0%

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, bank tomonidan olib borilgan tizimli chora-tadbirlar natijasida muammoli kreditlar miqdori va ulushi izchil kamaymoqda. Bu esa bankning kredit risklarini boshqarishdagi yondashuvlari samaradorligini ko'rsatadi.

XULOSA

Muammoli kreditlar – har qanday tijorat bankining moliyaviy barqarorligiga tahdid soluvchi asosiy omillardan biridir. Ushbu tezisda O'zsanoatqurilishbank ATB misolida ko'rib chiqilgan muammoli kreditlar bilan ishlash tajribasi shuni ko'rsatadiki, samarali boshqaruv strategiyalari orqali ushbu muammoning ta'siri sezilarli darajada kamaytirilishi mumkin.

Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi xulosalar chiqarildi:

Muammoli kreditlar ulushi yildan-yilga kamaymoqda, bu esa bankning risklarni boshqarish tizimi samarali ishlayotganini anglatadi.

Monitoring tizimini kuchaytirish va qarzдорlar bilan ijobiy muomalaga asoslangan yondashuvlar muammoli kreditlarni kamaytirishda muhim omil bo'lmoqda.

Moliyaviy savodxonlikni oshirish, ayniqsa, kichik biznes vakillari uchun treninglar o'tkazish, to'lov intizomini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, bank muammoli kreditlar yuzaga kelmasligi uchun oldini oluvchi chora-tadbirlarni tizimli ravishda kuchaytirishi lozim.

³ O'zsanoatqurilishbank ATB yillik hisobotlari (2022–2024).

Shunday ekan, tijorat banklari muammoli kreditlar bilan ishlashda innovatsion va mijozga yo'naltirilgan yondashuvlarni keng qo'llash orqali o'z faoliyatini barqarorlashtirishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. G'ulomov A. – Bank ishi asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020. – 212 b.
2. Teshaboyev M. – Kreditlash tizimi va uning rivojlanish yo'llari. – Toshkent: Ilm Ziyo, 2021. – 187 b.
3. Mullajonov I. – Bank risklarini boshqarish. – Toshkent: Iqtisodchi, 2019. – 225 b.
4. Mishkin F.S. – The Economics of Money, Banking and Financial Markets. – New York: Pearson Education, 2018. – p. 437.
5. O'zsanoatqurilishbank ATB yillik hisobotlari (2022–2024).
6. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti – www.cbu.uz
7. Karimov A. – Tijorat banklarida kredit portfelining samaradorligi. – Samarqand: SamISI, 2022. – 98 b.